

รายงานการประชุมวิชาการ
เครือข่ายนักศึกษาคณาจารย์พัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ
CSD สัมพันธ์ ครั้งที่ 18

CSD สัมพันธ์ ครั้งที่ 18

“พลังสังคมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน”

27 – 30 มกราคม 2562
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

การศึกษาการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่กล้วยไข่ ตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร

ศรัณยา ช่างเนียม, เกตุวดี ชำนาญยุทธ, ศิริพันธ์ บัวดี, จุฑามาศ สังข์เขียว และจิรัฐภรณ์ แจ่มจำรัส¹
อิสสรพร กล่อมกล้า²

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่กล้วยไข่ ตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่กล้วยไข่ (ตำบลท่าพุทรา) จังหวัดกำแพงเพชร เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่าการรวมกลุ่มเริ่มจากหมู่บ้านท้องคิ่ง หมู่ 7 ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ในเดิมนั้นประกอบอาชีพปลูกกล้วยไข่ขายกันแทบทุกหลังคาเรือนจนช่วงปี 2559 ได้เกิดวิกฤตการณ์ราคากว๊ายไข่ราคาตก ดังนั้นชาวบ้านจึงได้ออกมารวมตัว ช่วยกันคิดและแก้ไขปัญหาราคากว๊ายไข่ตกต่ำ จนเกิดเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในที่สุดได้ประสบความสำเร็จจากกลไกการทำงานที่เป็นระบบจากองค์กรต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือรวมถึงให้ความรู้ และศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มที่ให้ความร่วมมือและร่วมใจที่จะทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งทำให้กลุ่มมีรายได้มากมายจากการนำกล้วยไข่ที่ได้มาจากการชาวบ้านนำไปขายให้แก่กลุ่ม นำไปแปรรูปและทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ทำให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางจนทำให้เกิดเป็นกลุ่มวิสาหกิจแปลงใหญ่กล้วยไข่ ตำบลท่าพุทรา จังหวัดกำแพงเพชร ที่เข้มแข็งและยังคงมีการพัฒนารูปแบบในการทำงานในด้านต่าง ๆ ทั้งการจัดการและการบริการสมาชิกกลุ่มทางด้านการบริหารบัญชีการเงินสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัยตอบโจทย์ความต้องการของตลาดในแต่ละยุค

บทนำ

จังหวัดกำแพงเพชรถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นในหลาย ๆ ด้านทั้งด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีและเรื่องลือในด้านมรดกอีกทั้งสถานที่ท่องเที่ยวก็มากมายนอกนี้จากจังหวัดกำแพงเพชรยังมีความหลากหลายทางด้าน การประกอบอาชีพไม่ว่าจะเป็นอาชีพปลูกอ้อยปลูกมันแต่ที่เป็นเอกลักษณ์และได้รับความนิยมมากที่สุดนั้นคืออาชีพ ปลูกกล้วยไข่เนื่องด้วยบริบทส่วนใหญ่ของพื้นที่เหมาะแก่การปลูกกล้วยไข่ เช่น พื้นที่คลองน้ำไหลพื้นที่ใน อำเภอเมือง และพื้นที่อำเภอคลองขลุง แต่โดยกำเนิดของกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชรนั้นมาจากตำบลแสนตอ อำเภอขามเฒ่าศรีสะเกษบุรี แต่ในปัจจุบันพื้นที่ที่ได้รับความนิยมในการปลูกกล้วยไข่ก็มีไม่มากนักนอกจาก 3 พื้นที่ดังกล่าว จึงทำให้ทั้ง 3 พื้นที่ดังกล่าวมีชาวบ้านปลูกกล้วยไข่กันเป็นอาชีพจำนวนหลายหลังคาเรือนเลยทีเดียว

ดังที่ได้กล่าวไว้พื้นที่ในตำบลท่าพุทราที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ประกอบอาชีพปลูกกล้วยไข่เกือบทุกหลังคา เรือนเช่นกันด้วยบริบทพื้นที่เหมาะสมที่จะปลูกกล้วยไข่และได้ผลผลิตที่ดี แต่ในปี พ.ศ. 2559 เกิดวิกฤตการณ์กว๊าย ไข่ล้นตลาดจากสาเหตุที่ชาวบ้านหันไปปลูกขายกันมากขึ้น ทำให้กล้วยไข่ล้นตลาดจนส่งผลให้ราคากว๊ายไข่ตกต่ำ ชาวบ้านจึงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ทำให้กล้วยไข่นั้นมีราคาดีเช่นเดิม (ละมัย วิรุณภักดิ์, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2561)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่กล้วยไข่ ตำบลท่าพุทรา จังหวัดกำแพงเพชร ว่าเหตุผลใดจึงมีการรวมกลุ่มกันและกลไกการทำงานเป็นไปเช่นไรรวมถึงศักยภาพของกลุ่ม ที่ทำให้กลุ่มยังคงอยู่

¹ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อการศึกษาการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่กล้วยไข่ (ตำบลท่าพุทรา) จังหวัดกำแพงเพชร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้ทราบถึงการรวมกลุ่มที่เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนที่มีกลไกการทำงานและบริหารงานเป็นอย่างไรและให้ทราบถึงจัดการและวิธีการแก้ไขปัญหาในกลุ่ม

แนวคิดและทฤษฎี

1. แนวคิดวิสาหกิจชุมชน

พิทยา ว่องกุล (2550 : 53-55) ได้กล่าวถึงมิติของธุรกิจชุมชนมีความหลากหลายสูง นักคิด นักวิชาการ นักพัฒนา นักธุรกิจ ช่างราชการอื่น ๆ ลงมาจนถึงผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชนบทต่างเสนอวิธีคิดและแนวทางพัฒนาชุมชนสังคมในสาระและรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายโดยเฉพะาบทเรียนของชาวบ้านหรือชุมชนที่อยู่รอดได้โดยเศรษฐกิจการผลิตแบบพึ่งตนเองการรวมกลุ่มเพื่อสร้างศักยภาพของชุมชนการสร้างกองทุนในรูปแบบต่าง ๆ เครือข่ายองค์กรชาวบ้านและความร่วมมือกันพัฒนาชุมชนสังคมระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เรียกว่าพหุภาคีเป็นฐานคิดไปสู่การพัฒนาที่มั่นคงความมั่นคงและยั่งยืนมาจากหลักเอาชุมชนเป็นศูนย์กลาง

จากการจัดระดมสมองบรรดาผู้สนใจศึกษาและมีบทบาทร่วมพัฒนาสังคมในช่วงที่ผ่านมาเพื่อสังเคราะห์บรรดาแนวความคิดองค์ความรู้กระบวนการพัฒนาทางด้านการผลิตการสร้างทุนและกระบวนการทางวัฒนธรรมชุมชน สังคมนั้นสรุปผลได้ว่า

ปัญหาวิกฤตของสังคมไทยเป็นปัญหาโครงสร้างการแก้ปัญหาที่แท้จริงควรเน้นที่โครงสร้างชุมชนสังคมพบว่าชุมชนที่มีโครงสร้างเข้มแข็งของตนสามารถยืนหยัดอยู่ได้ท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจสังคมที่เสื่อมโทรมและพบว่าการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นยุทธศาสตร์ยุทธวิธีที่สำคัญซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จ

ดังนั้นภาวะแห่งการพัฒนาใหม่จำเป็นต้องอาศัยฐานคิดที่เป็นแกนกลางฐานความคิดที่มีหลักปฏิสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับชุมชนมีชุมชนเป็นฐานและฐานชุมชนครุตั้งอยู่บนหลักการพัฒนาที่ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเรื่องชุมชนต้องอยู่ร่วมกันในระบบนิเวศที่ดีและประกอบเข้าเป็นองค์รวมเดียวกัน ไม่ใช่เอาเศรษฐกิจเป็นฐานเป็นศูนย์กลางและเป้าหมายการพัฒนาตามทฤษฎีการพัฒนาสังคมแนวเสรีนิยมทั้งเก่าและใหม่ซึ่งเน้นการผลิตของปัจเจกชนการแข่งขันเสรีที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างทุนน้อยทุนใหญ่การแสวงหากำไรสูงสุดด้วยการเอาัดเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ในชุมชนสังคมเราแข่งขันกันในรูปหรือทำลายทุกสิ่งทุกอย่างเพียงเพื่อสร้างความร่ำรวยส่วนตัว

2. ทฤษฎีกลไกบริหารจัดการ

สมยศ นาวิการ (2544 : 63-64) ทฤษฎีการบริหารที่น่าสนใจและนิยมใช้กันในปัจจุบันคือทฤษฎีการบริหารของเฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) ซึ่งกล่าวถึงการบริหารตามหน้าที่ที่สามารถนำไปปรับใช้กับงานได้ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานรัฐบาลหรืองานการจัดการโครงการซึ่งเฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) ได้สรุปสาระสำคัญตามแนวคิดของตนไว้ดังนี้

2.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างทางเลือกการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตที่มีผลกระทบต่อธุรกิจและจัดทำแผนดำเนินงานขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางของการตัดสินใจในอนาคต

2.2 การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง กิจกรรมที่ทำให้เกิดโครงสร้างของงานและอำนาจหน้าที่การจัดองค์การจะกำหนดความเหมาะสมของเครื่องจักรวัตถุและบุคคลเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์กร

2.3 การบังคับบัญชา (Commanding) หมายถึง การสั่งงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อความสำเร็จของงานโดยการติดต่อสื่อสารแบบสองทางโดยทางตรงกับผู้ใต้บังคับบัญชา

2.4 การประสานงาน (Co-ordination) หมายถึง การร่วมงานของทุกคนทุกฝ่ายให้ร่วมกันและ
กำกับเพื่อมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

2.5 ควบคุม (Controlling) หมายถึง การกำกับการใช้สามารถประกันว่ากิจการต่าง ๆ ที่กระทำ
เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าการจัดการเป็นสิ่งสำคัญของการเสริมสร้างความ
เข้มแข็งของกลุ่มกิจกรรมซึ่งการจัดการต้องประกอบด้วยการประชุมเพื่อวางแผนการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนด
แนวทางการดำเนินงานวิธีการกฎระเบียบข้อบังคับและกิจกรรมของกลุ่มเพื่อลดความขัดแย้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ในการทำงานการตัดสินใจคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มและแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาการร่วมบริจาค
งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์การประชาสัมพันธ์การจำหน่ายผลิตภัณฑ์รวมทั้ง
การติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอการประสานขอความร่วมมือและขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐหรือ
องค์กรนอกชุมชนรวมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการภายในกลุ่มและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มี
ประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีชุมชนเข้มแข็ง

ประเวศ วะสี (2541 : 13-16) ได้กล่าวว่าจากวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มขึ้นในปลายปี พ.ศ. 2539
ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ
ส่วนผลกระทบต่อประชาชนชั้นและทุกภาคส่วนของสังคมประเด็นเรื่องชุมชนเข้มแข็งจึงได้รับการหยิบยกขึ้นมา
กล่าวถึงเป็นอันมากในฐานะที่เป็นทางเลือกที่สำคัญของการพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนได้มีการกล่าวถึงอย่างมากในการพัฒนาสังคมในขนาดนี้
จนกลายเป็นกระแสที่กำลังได้รับความสนใจจากนักวิชาการนักพัฒนาทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนภายใต้
การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรมโดยจะเห็นได้จากการที่มีคำที่เกี่ยวข้องอยู่หลายคำ เช่น
ความเป็นชุมชนประชาคมหรือประชาสังคมรวมถึงประชาคมตำบลประชาคมจังหวัดและองค์กรประชาชนซึ่งในที่นี้
จะขอลกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความหมายลักษณะและองค์ประกอบของคำดังกล่าวไว้ดังนี้

อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540 : 9-10) ได้ให้ความหมายของชุมชนว่า หมายถึง
การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีความเอื้ออาทรต่อกันมีความพยายามทำอะไรร่วมกันมีการเรียนรู้ร่วมกัน
ในการกระทำซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกันความเข้มแข็งของชุมชนจึงอยู่ที่ความเป็นกลุ่มก้อนของสมาชิกในชุมชน
ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีศักยภาพสูงความเป็นชุมชนจึงมีลักษณะที่สำคัญคือมีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีความรักมีการกระทำ
ร่วมกันและมีการเรียนรู้ร่วมกันนอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบที่บังเกิดขึ้นจากการกระทำร่วมกันคือความมีจิตวิญญาณ
และผู้นำตามธรรมชาติและการจัดการความเข้มแข็งของชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาได้ทุกอย่างทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ
สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง และสุขภาพ ได้กล่าวถึงลักษณะของชุมชนที่เข้มแข็งไว้

1. ชุมชนมีสภาพรวมเป็นปึกแผ่นทั้งในรูปธรรมคือสมาชิกของชุมชนมีศักยภาพมีการพึ่งพาอาศัย
และร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวมและในส่วนที่เป็นจิตวิญญาณคือสมาชิกของชุมชนมีค่านิยม
ความเชื่อต่อสิ่งสูงสุดอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันและมีความรู้ที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมีความผูกพันต่อชุมชน
และกับสมาชิกในชุมชน

2. ชุมชนมีศักยภาพที่พึ่งพิงตนเองได้ในระดับสูง โดยมีปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีพเพื่อครอบครัว
และชุมชนเป็นของตนเองมีอำนาจในการจัดการการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมสูง

3. ชุมชนสามารถควบคุมและจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่โดย
อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นความรู้และกลไกภายในชุมชนเป็นหลัก

4. ชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องโดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้การสร้าง
ภูมิปัญญาความรู้ของตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลให้ชุมชนมีความรู้และการพัฒนาตนเองและถ่ายทอดความรู้โดยผ่าน
กระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

4. แนวคิดกลุ่มและองค์กร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ได้กล่าวว่ากระบวนการกลุ่มเป็นวิทยาการที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคนเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของคนซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์และการพัฒนาการทำงานของกลุ่มคนให้มีประสิทธิภาพ จุดเริ่มต้นของคำว่าวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็คือ การศึกษากลุ่มคนด้านพลังกลุ่มและผู้ที่ได้เชื่อว่าเป็นบิดาของกระบวนการกลุ่มก็คือ เคิร์ทเลวิน (Kurt Lewin) นักจิตวิทยาสังคมและนักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมัน โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ. 1920 เป็นต้นมา และได้มีผู้นำหลักการของพลังกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มการพัฒนาบุคลิกภาพและจุดประสงค์อื่น ๆ วงการรวมทั้งในวงการศึกษาลักษณะและแนวคิดทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม แนวคิดพื้นฐานของกระบวนการกลุ่มก็คือแนวคิดในทฤษฎีภาคสนามของเคิร์ทเลวินที่กล่าวโดยสรุปไว้ดังนี้ พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มโครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการร่วมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกันและจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกกลุ่มการรวมกลุ่มจะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มในด้าน การกระทำ ความรู้สึก และความคิด สมาชิกกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและจะพยายามช่วยกันทำงานโดยอาศัยความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปได้ตามเป้าหมายของกลุ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูล ออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. การเก็บข้อมูลด้านเอกสาร ผู้ทำการวิจัยได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสารทางวิชาการบทความต่าง ๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และหนังสือที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
2. การเก็บรวบรวมภาคสนามผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยการกำหนดคำถามออกเป็นประเด็นให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับเรื่องที่ทำวิจัยโดยมีวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้
 - 2.1 การประสานงานกับเจ้าหน้าที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ตำบลท่าพุทราเพื่อนัดหมายวันเวลาที่เหมาะสมและควรแก่การเข้าไปเก็บข้อมูล
 - 2.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพียง 1 ครั้งคือ 24 กรกฎาคม และมีการโทรไปที่ศูนย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ตำบลท่าพุทรา 1 ครั้ง เพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม
 - 2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องก่อนโดยใช้สามเส้าก่อนนำไปวิเคราะห์สรุปผล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

จากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้มีการจดบันทึกข้อมูลและอัดเสียง

สรุปผลการศึกษา

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยประธานกลุ่มและรองประธานกลุ่มที่ได้รับเริ่มหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ราคากล้วยไข่ตกต่ำ เพื่อให้ชาวบ้านได้ปลูกกล้วยไข่ดั้งเดิมเพราะด้วยทัศนียภาพเหมาะแก่การปลูกกล้วยไข่ ชาวบ้านจะได้ไม่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ โดยการแก้ปัญหาจนกลายเป็นกลุ่มวิสาหกิจนั้นช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้โดยการนำผลผลิตกล้วยไข่มาจำหน่ายให้แก่กลุ่ม และยังให้คำแนะนำการปลูกกล้วยไข่ที่ต้องตามฤดูกาลเพื่อผลผลิตที่ดี นอกจากนี้ยังมีการให้เงินปันผลและสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเพียงแค่สมัครเป็นสมัครเป็นสมาชิกและปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า เดิมตำบลท่าพุทราประกอบด้วย 15 หมู่บ้านประชาชนส่วนหนึ่งเป็นคนในเขตพื้นที่อำเภอคลองขลุงอีกส่วนหนึ่งได้อพยพมาจากภาคกลาง และภาคอีสานมาตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่เพิ่มมากขึ้นต่อมาในปี พ.ศ. 2527 ได้มีการแบ่งเขตการปกครองโดยจัดตั้งตำบลขึ้นมาใหม่โดยถือเป็นแนวเขตแม่น้ำปิงเป็นการแบ่งเขต

การปกครองฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิงเป็นตำบลวังป่า และฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงเป็นตำบลท่าพุทราซึ่งตำบลท่าพุทรานั้นประกอบด้วย 7 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 1 บ้านคลองแขยง, หมู่ที่ 2 บ้านปริกมะกรูด หมู่ที่ 3 บ้านท่าพุทรา, หมู่ที่ 4 บ้านคลองเจริญ, หมู่ที่ 5 บ้านท่าพุทราเหนือ, หมู่ที่ 6 บ้านคลองยาง, หมู่ที่ 7 บ้านท้องคู้ง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพุทราเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2539 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มสภาพดินเป็นดินเหนียวปนทรายมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 73.38 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 54,302 ไร่

โดยตำบลท่าพุทราโดยเฉพาะในพื้นที่บ้านท้องคู้ง หมู่ที่ 7 ที่ผู้วิจัยได้ไปลงศึกษานั้น ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกกล้วยไข่เกือบทุกหลังคาเรือน โดยไม่มีการรวมกลุ่มเป็นการปลูกแบบตั้งใครตัวมันเมื่อกล้วยไข่เจริญเติบโตการส่งออกผลผลิตนั้นก็จะเป็นการขายที่ส่งผ่านกับพ่อค้าคนกลาง และด้วยสาเหตุที่ตำบลท่าพุทราได้เป็นพื้นที่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรแปลงใหญ่กล้วยไข่ตำบลท่าพุทรา จังหวัดกำแพงเพชร เพราะด้วยบริบทพื้นที่ทั่วไปของชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกกล้วยไข่เกือบทุกหลังคาเรือนและด้วยเมื่อ 3 ปีที่แล้วเกิดวิกฤตการณ์กล้วยไข่ล้มตลาดเนื่องจากเนื่องชาวบ้านปลูกกล้วยไข่กันทั้งทุกบ้าน ส่งผลให้ราคากล้วยราคาตก ทำให้ชาวบ้านเกิดความเดือดร้อนจากที่เคยได้กำไรเพียงเล็กน้อยก็กลายเป็นเกือบจะขาดทุน จึงทำให้มีการรวมตัวของชาวบ้านเพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางที่จะทำให้อาชีพกล้วยไข่ดีขึ้น โดยมีประธานกลุ่มคนปัจจุบันคือ คุณลมัย วิรุณภักดิ์ ที่เข้าไปปรึกษาหน่วยงานเกษตรจังหวัดเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือชาวบ้าน ต่อมาสำนักงานเกษตรและหน่วยงานต่าง ๆ ก็เข้ามาให้ความรู้ตั้งแต่เรื่องทัศนียภาพของพื้นที่โดยรอบว่าฤดูกาลใดควรทำอย่างไรถึงกล้วยไข่จะออกมาผลผลิตดีให้กล้วยไข่มีคุณภาพและกำลังใจในการปลูกกล้วยไข่ต่อไป และชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามจึงทำให้พื้นที่ท่าพุทราได้รับคัดเลือกให้เป็นกลุ่มเกษตรแปลงใหญ่กล้วยไข่ ตำบลท่าพุทรา เนื่องด้วยการพัฒนาของกลุ่มที่มีศักยภาพการทำงานที่ดีและเป็นระบบ จากที่หน่วยงานเข้ามาแนะนำสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มเกิดเป็นวิสาหกิจชุมชนนั้น มาจากการก่อตั้งของประธาน คุณลมัย วิรุณภักดิ์ เพื่อให้ชาวบ้านที่ปลูกกล้วยไข่ได้นำกล้วยไข่มาขายให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแต่การจะนำมาขายนั้นจะต้องสมัครเป็นสมาชิกของรัฐวิสาหกิจชุมชนเสียก่อน โดยช่วงแรกชาวบ้านก็ไม่กล้าที่จะมาสมัครเพราะกลัวจะเสียผลประโยชน์และเกิดความสูญเสีย แต่ กศน. ก็ได้เข้ามาช่วยกลุ่มโดยการแนะนำให้ชาวบ้านได้รู้ถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่ม เพราะเมื่อสมัครเป็นสมาชิกแล้วจะได้รับผลตอบแทนเป็นสองเท่าจากการนำกล้วยไข่มาขายให้กับกลุ่มที่ให้ราคาสูงกว่าพ่อค้าคนกลาง และการเป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะได้สวัสดิการในด้านค่าตอบแทนจากเปอร์เซ็นต์ของกำไร 100 % ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้แปรรูปกล้วยไข่และนำไปจำหน่ายส่งออกมาแบ่งเป็นเงินปันผลให้แก่สมาชิกถึง 20 % และที่สำคัญหากเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล 2 วันสามารถนำใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลมาเบิกจ่ายกับทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้จะได้เงินคืนละ 300 บาท สืบเนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีกำไรมากพอที่จะแบ่งให้สมาชิกเพราะทางวิสาหกิจชุมชนมีการนำกล้วยไข่มาคิดให้กล้วยไข่มีราคาที่สูงกว่าเดิมโดยเริ่มต้นจากการนำกล้วยไข่มาแปรรูปเป็นข้าวเกรียบกล้วยไข่และได้ผลตอบรับที่ดีจากผู้บริโภคจึงคิดการแปรรูปเพิ่มเติมเช่นคุกกี้กล้วยไข่ กล้วยอบแฉดแปงกล้วยไข่และตอนนี้มีแผนที่จะทำเส้นบะหมี่กล้วยไข่แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเพราะยังไม่ได้ทำกล้วยไข่ที่ยังไม่เป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนแต่ความเป็นวิสาหกิจชุมชนนั้นประสบความสำเร็จยังมีการได้รับรางวัลกล้วยไข่แปลงใหญ่ที่ติด 1 ใน 3 ของจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นตัวการันตีทำให้การส่งออกและการขายได้รับความนิยมอย่างพอสมควรและนอกจากนี้ยังเป็นกล้วยไข่แปรรูปที่ได้รับเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีการออกตามงานต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ ปัจจุบันมีการนำผลิตภัณฑ์ขึ้นมาจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าเป็นที่เรียบร้อยในอนาคตจะมีการขายสินค้าทางออนไลน์เกิดขึ้นเพื่อทำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

ในโลกของการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจแปลงใหญ่กล้วยไข่ตำบลท่าพุทรา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่ามีการดำเนินงานแบบแผนที่ชัดเจนเริ่มจากการสร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกจนทำให้ปัจจุบันมีผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกมากกว่า 100 คน พื้นที่รวมทั้งหมด 135 ไร่ เพราะการทำงานของกลุ่มมีความชัดเจน สมาชิกทุกคนก็มีความร่วมมือเพราะสมาชิกทุกคนจะต้องรู้ถึงกฎระเบียบของกลุ่มและมีการเข้าประชุมในทุก ๆ เดือนเมื่อมีการทำความเข้าใจเสร็จจะมีตัวแทนเข้าไปตรวจสอบแปลงกล้วยไข่ของสมาชิกและจะมีการให้ความรู้ว่าคุณลักษณะของแปลงรูปแบบใดจะสามารถปลูกผักและเพาะเห็ดแชมเข้าไปในร่องกล้วยได้ทำให้มีอาชีพเสริมไปในตัวและกลไกของกลุ่มที่ถือเป็น

เป้าหมายหลักคือการลดต้นทุนจากการปลูกกล้วยไข่ที่จากเดิมขายให้พ่อค้าคนกลางที่ราคากล้วยไข่ไม่แน่นอนและใช้ต้นทุนที่สูงและชาวบ้านมีความรู้ไม่มากพอหลังจากที่รวมกลุ่มแล้วชาวบ้านจึงเลือกผลผลิตมาขายให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะราคากล้วยไข่สูงกว่าที่จะส่งให้พ่อค้าคนกลางและลดต้นทุนในการผลิตได้จากการให้ความรู้ขององค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กลุ่มเกษตรจังหวัดกำแพงเพชรที่เข้ามาแนะนำการปลูกต้นสามารถลดต้นทุนได้ถึง 20 %

ด้านศักยภาพกลุ่มมีความสามัคคีร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ของชุมชนและมีการแบ่งปันมีการรับผิดชอบในเขตพื้นที่ของตนเองมีการให้ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่มให้เกิดความรู้และมีภูมิคุ้มกันในตัวเองและสนับสนุนให้มีการใช้พื้นที่บริเวณแปลงที่มีการปลูกกล้วยไข่ให้สามารถใช้พื้นที่ที่เหลือยังค้ำคั่วและเกิดประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของกลุ่มโดยมีความเป็นธรรมสามารถตรวจสอบได้ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งจนประสบความสำเร็จจากการรวมกลุ่มและคงเป็นกลุ่มที่มีความพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้มีการศึกษารูปแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์และสะดวกต่อนักท่องเที่ยวและสามารถส่งออกต่างประเทศได้เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่ม
2. ควรศึกษากลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่อื่นให้กว้างมากยิ่งขึ้น เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และการมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น

บรรณานุกรม

- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. (2550). *วิสาหกิจชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2541). *ประชาคมตำบล*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- พีรธร, บุญส่ง และพัฒนศักดิ์. (2552). *การบริหารจัดการโครงการ*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิศนี ศิลตระกูล. (2541). *ไม่ปรากฏชื่อเรื่อง*. แหล่งที่มา : http://203.157.71.149/usevs_file/File/Information/abstract/par/par%204.doc.
- สมยศ นาวิการ. (2544). *การบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. (2540). (ระบบออนไลน์). *ทฤษฎีกระบวนการรวมกลุ่ม*. แหล่งที่มา : <https://seemalanonech.wordpress.com>.
- อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งานวิทยางศ์. (2540). *ระบบการศึกษากับชุมชน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.